

สมรรถนะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา Administrator' Innovation Competency

กรกต ขาวสะอาด^{1*} และนภาเดช บุญเชิดชู²

¹โรงเรียนวัดพะเนียงแตก

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*junggobi@gmail.com

บทคัดย่อ

นวัตกรรมเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก นานาประเทศต่างคาดหวังการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพด้วยนวัตกรรมนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ จึงศึกษานวัตกรรมและนำเสนอแนวคิดใหม่ โดยผนวกเข้ากับแนวคิดสมรรถนะ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความสามารถที่โดดเด่นด้านนวัตกรรม เพราะเชื่อว่านวัตกรรมที่มีสมรรถนะจะเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ และรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ต้องการขับเคลื่อนนโยบายนวัตกรรมสู่สถานศึกษา จึงทำให้ผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้พร้อมต่อการจัดการศึกษาด้านนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทและมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีสมรรถนะเชิงนวัตกรรม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา รวมถึงการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งยังจำเป็นต้องเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาแก่ครู ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญด้านนวัตกรรมเป็นลำดับแรก และมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ย่อมมีโอกาสที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมด้านนวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งจะกลายเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนด้านนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: นวัตกรรม สมรรถนะ สมรรถนะเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

Innovation is an important policy to developing the countries in the regional and global. Many countries expect to drive the economy effectively with innovation. Academics and organizations have study innovation and present a new idea by integrating with the competency concept and aim to the competency of innovation because they believe the innovator who have the innovation competency will be an important resource to driving the country's economic system. And the governments want to drive innovation policies into the schools. The administrator, teachers and educational personnel need to develop themselves to be ready for the management of innovative education for the students. In this case who have the role and need to develop themselves to be innovative competencies is the school' administrators because they have the role to manage education Including supervision, follow-up, evaluation of teacher learning management and they need to be able to give advice to teachers. Therefore, if the first priority of school' administrators is the innovation and they always constantly and consistently driven. There is an opportunity to create a culture of innovation in the school. It will become an effective factor for effective teaching and learning in the future.

Keywords: innovation, competency, innovation competency, administrator

1. บทนำ

“นวัตกรรม” คือ สิ่งที่เกิดจากกระบวนการคิด การออกแบบ สร้างหรือพัฒนา เพื่อใช้แก้ไขหรือพัฒนาสิ่งที่มีผู้คิด มีความเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขในประเด็นเหล่านั้นให้ดีขึ้นจากที่เป็นอยู่เดิม มักมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ เพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งศูนย์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย (2561: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมดังนี้ นวัตกรรม (Innovation) มีรากศัพท์มาจาก innovare ในภาษาลาติน แปลว่า ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่า นวัตกรรม ที่รูปศัพท์เดิมมาจากภาษาบาลี คือ นว + อตต + กรรม กล่าวคือ นว แปลว่า ใหม่ อตต แปลว่า ตัวเอง และกรรม แปลว่า การกระทำ เมื่อนำคำ นว มาสนธิกับ อตต จึงเป็น นวัตกรรม และเมื่อรวมคำ นวัตกรรม มาสมาสกกับกรรม จึงเป็นคำว่า นวัตกรรม แปลตามรากศัพท์เดิมว่า การกระทำที่ใหม่ของตนเอง หรือการกระทำของตนเองใหม่ ซึ่งหลายคนมักมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากนวัตกรรมมักมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยี การออกแบบ ฯลฯ ทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่า นวัตกรรมเป็นเรื่องของนักประดิษฐ์หรือนักออกแบบ ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาองค์ความรู้และวิทยาการขั้นสูง ทั้งยังเกิดจากความเชื่อผิด ๆ ที่เชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าเท่านั้น จึงทำให้นวัตกรรมกลายเป็นเรื่องที่ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญเท่าที่ควร ทั้งที่นวัตกรรมสามารถ พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาจากกระแสการพัฒนาประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก พบว่า “นวัตกรรม” เป็นเป้าหมายหลัก ในการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างเช่น องค์การ Innovate UK ของประเทศอังกฤษ อ้างถึง Innovate UK (2015: 2-3) ที่ได้กำหนด “ยุทธศาสตร์การออกแบบนวัตกรรมประจำปี 2015 – 2019” โดยมีเป้าหมายคือ “การพัฒนาการออกแบบนวัตกรรม เพื่อประยุกต์ความคิดสร้างสรรค์เข้ากับผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการ และรูปแบบธุรกิจ” โดยเชื่อว่า “เมื่อเพิ่มการลงทุน ด้านการออกแบบนวัตกรรม 1 ปอนด์ จะสามารถสร้างผลกำไรได้มากถึง 20 ปอนด์” ซึ่งไม่ได้มีแต่ประเทศอังกฤษเท่านั้น ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศด้วยนวัตกรรม หลายประเทศก็ให้ความสำคัญต่อนวัตกรรมด้วยเช่นกัน จึงทำให้เกิดนโยบายด้านนวัตกรรมประจำชาติ เช่น A Nation of Maker ของสหรัฐอเมริกา, Made in China 2025 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน, Make in India ของอินเดีย, Smart Nation ของสิงคโปร์ และ Creative Economy ของเกาหลีใต้ ฯ เป็นต้น

เมื่อ “นวัตกรรม” กลายเป็นนโยบายในระดับนานาชาติ จึงทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องกำหนดนโยบายด้านนวัตกรรม ได้แก่ “ไทยแลนด์ 4.0” โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อแก้ปัญหาการติดอยู่ในภาวะกับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ซึ่งหัวใจสำคัญของประเทศไทยในยุค 4.0 คือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เปลี่ยนการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศ ด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

จากนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการศึกษาไทย 4.0 เพราะการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องที่สำคัญ จึงจำเป็นต้องขับเคลื่อน “นโยบายนวัตกรรม” สู่ห้องเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนได้พัฒนานักเรียน ในด้านนวัตกรรม ซึ่งในปัจจุบัน “นวัตกรรม” ถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทย ทำให้ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ อย่างลึกซึ้ง จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในนวัตกรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

ผู้ที่จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจด้านนวัตกรรมอย่างลึกซึ้งในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะมีหน้าที่ ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลของการจัดการศึกษา และต้องเป็นผู้ที่ให้การปรึกษาต่อคณะครูและนักเรียนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานักเรียนด้านนวัตกรรมเป็นลำดับแรกอยู่เสมอ ย่อมทำให้ การขับเคลื่อนนวัตกรรมในสถานศึกษาเป็นจริงได้ และหากการขับเคลื่อนนั้นมีความสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดเป็น วัฒนธรรมของโรงเรียนต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่แนวคิดสมรรถนะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

3. เนื้อหา

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

แนวคิด “สมรรถนะ” เกิดขึ้นจากการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ของ David McClelland อ้างถึง นิสตาร์ก เวชยานนท์ (2549: 82-86) เนื่องจากผู้เรียนของเขาที่มีผลการเรียนดีบางคน กลับไม่ใช่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ในทางตรงกันข้ามผู้เรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี กลับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต จากข้อสังเกตดังกล่าวจึงนำไปสู่การเก็บข้อมูลจากผู้เรียนของเขา และทำการเปรียบเทียบกับความสำเร็จในชีวิต ซึ่งผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าความสำเร็จในชีวิตไม่ได้เกิดจากผลการศึกษาที่ดีเสมอไป จึงทำให้ McClelland เสนอให้ใช้การทดสอบสมรรถนะ (competency-based testing) ทดแทนการทดสอบเขาวนปัญญาและความถนัดด้านการเรียน เพราะการวัดความถนัดทางวิชาการไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในชีวิต ซึ่ง McClelland นำเสนอบทความ “Testing for Competence Rather than for Intelligence” ในวารสาร American Psychologist ในปี ค.ศ. 1973 หลังจากนั้นแนวคิดสมรรถนะของ McClelland จึงได้รับการยอมรับในแวดวงต่าง ๆ ทำให้นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศให้ความสนใจศึกษา “สมรรถนะ” ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง

แล้วสมรรถนะมีความสำคัญอย่างไรในชีวิต? เมื่อบอกย้อนกลับไปถึงข้อสังเกตของ David McClelland ที่พบว่าผลการศึกษาหรือระดับการศึกษานั้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของชีวิต แล้วมันเป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่ มาถึงจุดนี้หลายท่านอาจจะนึกออกว่าเคยพบข้อความหรือการนำเสนอในหัวข้อ “เรียนไม่จบก็รวยได้” ในโซเชียลมีเดีย ตัวอย่างเช่น

ภาพที่ 1 4 คนดัง ไม่จบมหาลัยดังก็ “รวย” ได้

ที่มา: itopplus (2557: ออนไลน์)

บุคคลทั้งสี่เรียงจากซ้ายไปขวา ได้แก่ Steve Jobs ผู้ก่อตั้งบริษัท Apple บริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์ iPhone, Walt Elias Disney ผู้ก่อตั้งบริษัท Walt Disney เจ้าของการ์ตูนชื่อดัง เช่น Mickey Mouse, Michael Dell ผู้ซึ่งตัดสินใจหยุดเรียนตั้งแต่อายุ 19 มาก่อตั้งบริษัท PC's Limited จนกลายเป็นบริษัทคอมพิวเตอร์ Dell ในปัจจุบัน และ George Lucas ผู้ให้กำเนิดภาพยนตร์ Star War ผู้ก่อตั้ง Lucas Film และเป็นผู้บุกเบิก Computer Graphic ทั้งยังมีผู้มีชื่อเสียงชาวไทยมากมายที่ถูกกล่าวขานว่า “เรียนไม่จบหรือเรียนไม่สูงแต่ประสบความสำเร็จ” เช่น คุณตัน ภาสกรนที ผู้ก่อตั้งบริษัท โออิชิ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตชาเขียว และเป็นผู้ก่อตั้งร้านอาหารญี่ปุ่นชื่อดังอย่าง ซาบูชิ และคุณต๊อบ อิทธิพัทธ์ กุลพงษ์วณิชย์ ผู้ก่อตั้งบริษัท แก่แก่น้อย ฟู้ดแอนด์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด เจ้าของสาหร่ายทะเลทอดกรอบยี่ห้อแก่แก่น้อย ซึ่งโด่งดังจนทำให้มีการนำเอาชีวประวัติของเขาไปสร้างเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่อง ท็อป ซีเคร็ต วัยรุ่นพันล้าน ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งหลายท่านอาจรู้สึกว่ “ถ้าอย่างนั้นการเรียนก็ไม่สำคัญ” การตัดสินใจว่าการเรียนไม่สำคัญ ถือได้ว่าเป็นการตัดสินใจที่เร็วเกินไปและยังขาดข้อมูลรอบด้าน

เช่นเดียวกับ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เจ้าของประโยคดังอย่าง “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้” ซึ่งต้องไม่ลืมว่า ไอน์สไตน์คือยอดอัจฉริยะของโลก ดังนั้น ผู้มีชื่อเสียงข้างต้นอาจไม่ได้เรียนจบหรือเรียนสูงอย่างที่เราคาดหวัง แต่บุคคลเหล่านี้ ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เพราะเขามีองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เหมาะสม มีประสบการณ์ และมีหลายสิ่งที่มีหลักดันให้มาถึงจุดนี้ และต้องไม่ลืมว่า “ไม่ใช่ทุกคนจะประสบความสำเร็จ แม้ว่าจะเลือกเดินทางเดียวกันก็ตาม”

จากความหมายของ “สมรรถนะ” ที่นักวิชาการมากมายให้ไว้ สรุปได้ว่า สมรรถนะ คือ ความสามารถที่โดดเด่นที่ บุคคลแสดงออกมา ทำให้เกิดความแตกต่างจากผู้อื่น และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จลุล่วง สมรรถนะ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บุคลิก แรงจูงใจ และบทบาททางสังคม ซึ่งเป็นความสามารถที่วัดได้ สังเกตได้ และพัฒนาได้หมายความว่า “สมรรถนะเป็นสิ่งที่ต้องแสดงออกมา” ดังนั้น หากมีใครสักคนกล่าวว่า นาย ก เคยเป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการขับรถที่ดีเยี่ยม แต่นาย ก ไม่คิดจะขับรถต่อไปอีกเลย ก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่า นาย ก เป็นผู้ที่มีสมรรถนะด้านการขับรถที่ดีเยี่ยมอีกต่อไป

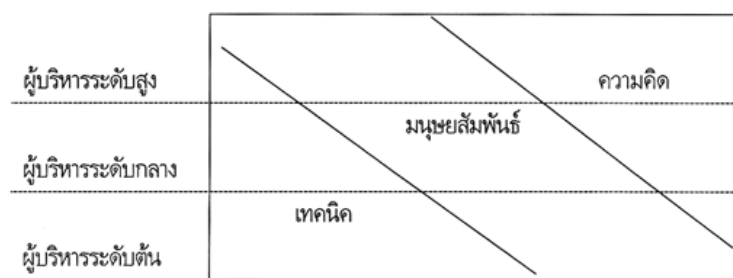
3.2 ความเกี่ยวข้องระหว่างสมรรถนะกับผู้บริหารสถานศึกษา

เมื่อ “สมรรถนะ” กลายเป็นที่ยอมรับในแวดวงต่าง ๆ โดยเฉพาะแวดวงธุรกิจ จึงทำให้เกิดแนวคิดในการนำสมรรถนะ มาใช้ในแวดวงราชการ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้นำสมรรถนะมาใช้กับ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (2547: 39) ออกหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี วิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2548: 51-52) โดยกำหนด สมรรถนะ จำนวน 2 กลุ่มใหญ่ 8 ซ้อย่อย ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์, การบริการที่ดี, การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม
2. สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สังเคราะห์, การสื่อสารและการจูงใจ, การพัฒนาศักยภาพ

บุคลากร และการมีวิสัยทัศน์

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์สมรรถนะจากหลักเกณฑ์ข้างต้น จะพบว่าสมรรถนะมีความสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมี หน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ทั้งต้องปฏิบัติงานด้านการบริหาร งานสนองนโยบาย การจัดทรัพยากรต่าง ๆ และการจัดการศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งไม่มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการ ดังนั้นผู้บริหารต้อง เป็นผู้ที่มีสมรรถนะอย่างแท้จริง เพราะเป็นผู้ที่ต้องทำงานร่วมกับครูและบุคลากรอย่างใกล้ชิด ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุผลข้อนี้แล้ว จะพบว่า นอกจากสมรรถนะจะมีความจำเป็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะการจัดการก็จำเป็นด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 2 ความสำคัญของผู้บริหารในการใช้ทักษะการจัดการ

ที่มา: ศิริอร ชันธหัตถ์ 2536: 43 อ้างถึงใน วิมลรัตน์ พงศ์พนิชพิศาล 2562: ออนไลน์

ผู้บริหารสถานศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นผู้บริหารระดับต้น เป็นผู้บริหารในระดับปฏิบัติการ จึงจำเป็นต้องใช้ทักษะด้าน เทคนิคและมนุษยสัมพันธ์มากกว่าความคิดรวบยอด จึงทำให้สมรรถนะมีความสำคัญและจำเป็น เพราะจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของ การจัดการศึกษา

3.3 นวัตกรรมคือการสร้างสิ่งใหม่

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า หลายคนมักมองว่า นวัตกรรมเป็นเรื่องของนักประดิษฐ์หรือนักออกแบบ ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาองค์ความรู้และวิทยาการขั้นสูง ทั้งยังเชื่อว่า เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าเท่านั้น” จึงขอเสนอ นวัตกรรมโบราณหรือเป็นนวัตกรรมที่ไม่ได้พึ่งพิงเทคโนโลยีที่ต้องใช้ไฟฟ้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

ภาพที่ 3 เครื่องขายของออตโนมัตเครื่องแรกในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ

โถจ่ายน้ำคักดีลิสธีระบบออตโนมัตเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา

ที่มา: mgronline, 2561: ออนไลน์

ภาพที่ 4 ซีเมนต์ โรมัน

ที่มา: wegointer, 2015: ออนไลน์

ชาวโรมันมีสูตรปูนซีเมนต์ที่คงทนโดยผสมกับปูนขาวกับหินบดและน้ำ ด้วยสูตรนี้เองทำให้พวกเขาสร้างสิ่งก่อสร้างที่มีชื่อเสียง และยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน อย่าง วิหารพาร์เธนอน โคลอสเซียม ผันน้ำระบบท่อโรมัน โรมันบาส

ภาพที่ 5 อุปกรณ์วัดความสุขของทุเรียน

ที่มา: LINE TODAY, 2018: ออนไลน์

จากตัวอย่างของ โถจ่ายน้ำคักดีลิสธีระบบออตโนมัตของชาวกรีก, ซีเมนต์โบราณของโรมัน และอุปกรณ์วัดความสุขของทุเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน จะพบว่า นวัตกรรมนั้นไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ แต่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่

อดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต แม้ว่าหลายคนอาจจะไม่รู้ถึงถึงความสำคัญของโถงจ่ายน้ำศักดิ์สิทธิ์ระบบอัตโนมัติหรือซีเมนต์โบราณ แต่เชื่อว่าหลายคนต้องมีประสบการณ์ไม่ติดกับการซื้อทุเรียน เพราะต้องวัดใจกับก้านไม้พิเศษของแม่ค้าที่ใช้เคาะเพื่อวัดความสุกของทุเรียน ซึ่งไม่ค่อยจะแม่นยำสักเท่าไร เมื่อแกะแล้วมักไม่ได้ความสุกที่ต้องการ

ซึ่งหลายท่านคงรู้สึกว่าการวัดกรรมคือการประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องนัก เพราะ BT HOME HUB 5 อุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมไม่ได้ใช้เพียงเพื่อสร้างสิ่งใหม่เสมอไป

ภาพที่ 6 BT HOME HUB 5

ที่มา: trustedreviews, 2016: ออนไลน์

แนวคิดในการออกแบบนวัตกรรมที่ใช้พัฒนา BT HOME HUB 5 นั้น มุ่งเน้นให้เกิดความสะดวกและแก่ผู้ใช้ เน้นการออกแบบขนาดตัวเครื่องและหน้าตาของโปรแกรม ทำให้เกิดเหมาะสมลงตัวทั้งผู้ใช้ ผู้จำหน่าย และบริษัท เนื่องจากตัวเครื่องมีขนาดและลักษณะที่พอเหมาะกับผู้ใช้ สามารถวางตามที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ขนาดที่เล็กทำให้ผู้จำหน่ายใช้พื้นที่ในการวางสินค้าลดลง สามารถวางสินค้าอื่นได้มากขึ้น บริษัทใช้ต้นทุนการผลิตน้อยลง เพราะใช้ปริมาณทรัพยากรลดลงรวมทั้งสามารถส่งสินค้าได้มากขึ้นในรถขนส่งคันเดิม เป็นการลดต้นทุนและเพิ่มผลกำไรให้กับบริษัทอย่างแท้จริง

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

เมื่อนวัตกรรมเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก จึงทำให้นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมสู่สถานศึกษา เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ และเมื่อสมรรถนะเป็นแนวคิดที่แสดงถึงความสามารถที่โดดเด่นทำให้การปฏิบัติงานนั้นสำเร็จลุล่วง จึงทำให้เกิดแนวคิดในการผนวก “สมรรถนะ” และ “นวัตกรรม” เข้าด้วยกัน โดยมุ่งหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ผลักดันการจัดการเรียนการสอนด้านนวัตกรรมในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และไม่เกิดปัญหาจากความรู้ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน สามารถสร้างนวัตกรรมการที่จะก้าวเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

3.4.1 สมรรถนะเชิงนวัตกรรม

สมรรถนะเชิงนวัตกรรมเป็นแนวคิดใหม่ที่มีนักวิชาการในต่างประเทศหลายท่านให้ความสนใจ เกิดจากการผสมผสานสมรรถนะกับนวัตกรรมเข้าด้วยกัน ซึ่งมีการให้คำนิยามไว้ ดังนี้

Awie Vlok (2012: 209 – 226) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบการวิจัยวิทยาศาสตร์และการจัดการนวัตกรรมองค์การในแอฟริกาใต้ สรุปได้ดังนี้ สมรรถนะเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย 4 สมรรถนะดังนี้ ยุทธศาสตร์, การจัดการ, การประยุกต์ใช้และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแต่ละสมรรถนะมีรายละเอียดดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์และการสื่อสาร, การใช้ภาวะผู้นำ, ความสามารถด้านการเก็บรวบรวมความคิดเห็น, ความสามารถด้านการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบสูง, ความสามารถในการเป็นต้นแบบ และการแสดงให้เห็นถึงทักษะและความสามารถในการเป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยม

2. การจัดการ ประกอบด้วย ความสามารถในการประเมินและจัดการห่วงโซ่มูลค่านวัตกรรม, การส่งเสริมสถานะของนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ, การส่งเสริมการปรับปรุง การเรียนรู้และการพัฒนา, การส่งเสริมการจัดการความรู้, การพัฒนาและรักษาทีมงานประสิทธิภาพสูง และการสร้างและรักษาเครือข่ายที่มีผลกระทบสูง

3. การประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย ความเข้าใจในบริบท, การคิดอย่างผู้ประกอบการ, การสื่อสารที่ชัดเจน และการยอมรับอิทธิพลจากภายนอก

4. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย ความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง, สร้างวัฒนธรรมประสิทธิภาพสูง, การจัดการประสิทธิภาพส่วนบุคคลและกลุ่ม และความสามารถในการมุ่งผลสัมฤทธิ์

Katarzyna Szczepanska-Woszczyzna (2014: 22) ได้คำวิจัยเรื่องสมรรถนะ นวัตกรรม และความเป็นผู้ประกอบการในทฤษฎีและการปฏิบัติของการจัดการ กล่าวว่าสมรรถนะเชิงนวัตกรรม ประกอบด้วย สมรรถนะการสร้างปฏิสัมพันธ์, ความฉลาดในการสร้างปฏิสัมพันธ์, ทักษะของการสร้างปฏิสัมพันธ์ (การสร้างแรงจูงใจ), ประสบการณ์, การยอมรับ, ทักษะการติดต่อสื่อสาร และภาวะผู้นำ

UNESCO (2016: 13-20) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะขึ้น โดยระบุว่า สมรรถนะหลักประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและความสามารถ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในองค์กร ซึ่งได้แก่ ความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม นวัตกรรม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การวางแผนและการจัดการ และการแบ่งปันความรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้อธิบายถึง สมรรถนะเชิงนวัตกรรม หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ การพัฒนาความคิด และแนวทางใหม่ และการเริ่มลงมือปฏิบัติเมื่อจำเป็น ได้แก่

1. ความพยายามในการปรับปรุงโครงการ กิจกรรม วิธีการดำเนินงานและกระบวนการทำงาน
2. เสนอทางเลือกใหม่หรือทางเลือกที่แตกต่างเพื่อแก้ปัญหาหรือสนองต่อความต้องการที่จำเป็น
3. ส่งเสริมและให้ผู้อื่นพิจารณาแนวคิดและแนวทางใหม่
4. คิดนอกกรอบ โดยประเมินความเสี่ยงของแนวคิดใหม่และแนวคิดที่มีความเสี่ยง
5. มีส่วนร่วมในความคิดและวิธีการใหม่ในการทำสิ่งต่าง ๆ

Certified Professional (2017: 6-7) ได้กล่าวว่า ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะของนักนวัตกรรมนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความรู้จากสาขาวิชาเดียว พวกเขาจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ความรู้ที่หลากหลาย นักนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จเกิดจากความสามารถในการมองเห็นโอกาสและการสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ ของพวกเขา ดังนั้นนวัตกรรมส่วนใหญ่จึงเกิดจากความร่วมมือในการสร้างและพัฒนาที่เกิดจากความหลากหลายของสมาชิกในทีม ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะเช่น การสร้างเครือข่าย และการจัดการทีม

กระบวนการของนวัตกรรมนั้นอาจไม่มีลำดับที่แน่นอน เพราะมักเกิดจากการรวมองค์ประกอบต่าง ๆ การตรวจสอบซ้ำ ๆ ในระหว่างระยะของการเตรียมการ การสร้างความคิด แบบจำลอง กระบวนการพัฒนา และการประเมินผล ดังนั้นกระบวนการของนวัตกรรมจึงไม่เป็นเส้นตรง บ่อยครั้งที่มีการย้อนกลับไปยังกระบวนการก่อนหน้าหรือชะลอกระบวนการ รวมถึงยังจำเป็นต้องใช้กระบวนการที่มีความช้าและเร็วเข้าด้วยกัน ด้วยเหตุผลของความซับซ้อนดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถใช้สมรรถนะเพียงด้านเดียวในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นนักนวัตกรรมจึงควรมี 5 สมรรถนะ ดังต่อไปนี้

1. การแก้ปัญหา คือ การพิจารณาสถานะรอบด้านทั้งจากภายในและภายนอก (โอกาสและภัยคุกคาม) เพื่อหาความต้องการต่าง ๆ เพื่อการแก้ปัญหา และเพื่อปรับปรุงกระบวนการ

2. ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ การพัฒนาและการประเมินกรอบแนวคิด และความคิดใหม่ ๆ ตลอดจนความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนโลก

3. การสร้างวิสัยทัศน์และการวางแผน คือ การขีดเล้าความคิด การเลือก และการตัดสินใจด้านกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการคาดการณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ในกระบวนการและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

4. การนำนวัตกรรม คือ การร่วมมือกับผู้อื่นในการดำเนินการ ซึ่งรวมไปถึงการรับฟังคำแนะนำในการสร้างนวัตกรรมและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ

5. ความยืดหยุ่นและการเรียนรู้ คือ ความยืดหยุ่นและการเรียนรู้จากการพัฒนาและการใช้นวัตกรรม

Laura-Maija Hero, Eila Lindfors & Vesa Taatila (2017: 108-111) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะเชิงนวัตกรรมส่วนบุคคล ซึ่งสรุปสมรรถนะเชิงนวัตกรรมได้ 6 กลุ่มหลัก ดังนี้ คุณลักษณะส่วนบุคคล, การปรับตัวสู่ออนาคต, ความคิดสร้างสรรค์, ทักษะทางสังคม, การจัดการโครงการ และความรู้และการสร้างองค์ความรู้

แนวคิดสมรรถนะเชิงนวัตกรรมที่นักวิชาการและองค์กรต่างประเทศได้ทำวิจัยหรือให้ความเห็นไว้นั้น แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะเชิงนวัตกรรมคือการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดสมรรถนะและการสร้างสรรค์นวัตกรรม จึงทำให้มีการเติมสมรรถนะบางส่วนเพิ่มขึ้น เพื่อสนองต่อความจำเป็นในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และการบรรลุเป้าหมายของการสร้างนวัตกรรม

4. บทสรุป

สมรรถนะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการผสมผสานสมรรถนะกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของสมรรถนะเฉพาะด้าน ที่เกิดขึ้นเพื่อสนองต่อความจำเป็นในการนำนวัตกรรมสู่สถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างนวัตกรรมที่จะกลายเป็นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดขององค์การ Innovate UK ของประเทศอังกฤษ ที่มุ่งเน้นการออกแบบนวัตกรรม เพราะเชื่อว่าการออกแบบนวัตกรรมที่ดีจะตอบโจทย์ทางธุรกิจได้ เพราะช่วยลดต้นทุน สร้างผลกำไรให้กับผู้ประกอบการ และยังสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด เป็นการลดความสูญเปล่าทางนวัตกรรม เนื่องจากนักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นว่านวัตกรรมที่ดีควรจะเป็นสิ่งที่สร้างมูลค่าได้ด้วย ดังนั้นเมื่อพิจารณาแนวคิดนวัตกรรมในระดับนานาชาติจะพบว่า นวัตกรรมไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาหรือสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังมีผลกับแวดวงธุรกิจและเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างและพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้นวัตกรรมเป็นเป้าหมายหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจที่มุ่งค้ำให้กับประเทศ

ประเทศไทยซึ่งกำหนดนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพราะรัฐบาลมีเป้าหมายระบบเศรษฐกิจแบบ “ทำน้อย ได้มาก” โดยมีนวัตกรรมเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการศึกษา 4.0 โดยมีเป้าหมายในการบูรณาการนวัตกรรมเข้ากับการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับ ปัจจุบันมีการนำหลักสูตร STEM ศึกษา เข้ามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องพัฒนาตนเอง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาน้อย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ทักษะเชิงเทคนิคและมนุษยสัมพันธ์มากกว่าการใช้ความคิดรวบยอด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีสมรรถนะเชิงนวัตกรรม เพราะมีหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถนะเชิงนวัตกรรม อาจทำให้การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูนั้นขาดประสิทธิภาพ เพราะไม่สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม อาจทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนผิดไปจากที่ควรเป็น ซึ่งความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับหลักของนวัตกรรมถือเป็นสิ่งที่ส่งผลร้ายเป็นอย่างมาก เพราะหากฝั่งหลักของนวัตกรรมที่ผิดไป อาจทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมที่ผิดไปตลอด และยากต่อการแก้ไขในอนาคต และหากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะเชิงนวัตกรรม ย่อมทำให้เกิดนโยบายด้านนวัตกรรมในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจและเห็นความสำคัญ ทำให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมในสถานศึกษานั้นเกิดขึ้นอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาถือโอกาสสำคัญในการขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ ในสถานศึกษา เนื่องจากมีอำนาจในการสั่งการ ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการขับเคลื่อน “นโยบายนวัตกรรม” เป็นลำดับแรก และดำเนินการอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องยาวนาน อาจส่งผลให้เกิดเป็นวัฒนธรรมด้านนวัตกรรมในสถานศึกษาได้ในอนาคต ซึ่งเป็นผลดีต่อการสร้างสภาพแวดล้อมในการบ่มเพาะนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นหากต้องการให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะเชิงนวัตกรรม เพื่อให้มีความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนวัตกรรมในสถานศึกษาอย่างแท้จริง ยั่งยืนต่อไป

5. อ้างอิง

นิสตาตร์ เวชยานนท์. (2549). **Competency-Based Approach**. กรุงเทพฯ: กราฟิโก ซิสเต็มส์.

พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. (2547). **ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 121) ตอนพิเศษ 79 ก (23 ธันวาคม)**

วิมลรัตน์ พงศ์พนิชพิศาล. (2562) **ทักษะการจัดการของผู้บริหารระดับกลางบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย**. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://ebooks.dusit.ac.th/sdubook/ob-content.nsp?view=IKNOW&dbThesisManagement&cid_bookid=200510071159516560000000729&cid_chapid=10000000006 &sortfield=recid&sortorder=ASCENDING&numresults=10000

ศูนย์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบราชการไทย. (2561). **ความหมายของนวัตกรรม**. ค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.opdc.go.th/psic/main.php?url=content&gp=1&mn=3>

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). **หลักเกณฑ์และวิธีการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

Awie Vlok. (2012). A leadership competency profile for innovation leaders in a science-based research and innovation organization in South Africa. **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 41.

Certified Professional. (2017). **Promoting Innovation Competency framework for Certified Professional**. EIT Climate-KIC: European Union.

Innovate UK. (2015). **Design in innovation strategy 2015-2019**. London: UK government.

itopplus. (2557). **4 คนดังที่ไม่จบบมหาลัยดังก็รวยได้**. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก http://blog.itopplus.com/biz/id_313_4_great_man_of_successful

Katarzyna Szczepanska-Woszczyna. (2014). **COMPETENCIES, INNOVATION AND ENTREPRENEURSHIP IN THE THEORY AND PRACTICE OF MANAGEMENT**. Dabrowa Górnicza: The University of Dabrowa Górnicza.

Laura-Maija Hero, Eila Lindfors & Vesa Taatila. (2017). Individual Innovation Competence: A Systematic Review and Future Research Agenda. **International Journal of Higher Education** Vol. 6, No. 5; 2017. Sciedu Press. Toronto. Canada.

LINE TODAY. (2018). **อุปกรณ์วัดความสุขของทุเรียน รางวัลนวัตกรรมระดับประเทศ ฝีมือนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน**. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561, จาก <https://today.line.me/th/pc/article/อุปกรณ์วัดความสุขของทุเรียน+รางวัลนวัตกรรมระดับประเทศ+ฝีมือนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน-6JqMyX>

mgronline. (2561). **สิ่งประดิษฐ์-เทคโนโลยี**. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2561, จาก https://mgronline.com/science/detail/961_0000053718

trustedreviews. (2016). **BT Home Hub 5 Review**. Retrieved 5 October 2018, from <https://www.trustedreviews.com/reviews/bt-home-hub-5>

UNESCO. (2016). **UNESCO competency framework**. UNESCO: Paris.

wegointer. (2015). **10 นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่หายสาบสูญไปตามกาลเวลา**. ค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.wegointer.com/2015/12/top-10-amazing-lost-inventions/>